

Emilia Pardo Bazán

HOMENAJEADA EN PRIVADO

NAS DEDICATORIAS DOS LIBROS DE MOI ILUSTRES ESCRITORES

Emilia Pardo Bazán
HOMENAJEADA EN PRIVADO

NAS DEDICATORIAS DOS LIBROS DE MOI ILUSTRES ESCRITORES

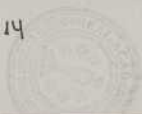
Emilia Pardo Bazán
HOMENAJE EN PRIVADO

HAZ DEDICATORIAS DOS LIBROS DE MUI ILUSTRES ESCRITORES

[The main body of the page is blank white space.]

R.13514

Museo E.R.B., doazén 03

F-16065

Que dona Emilia, no seu tempo, provocou reticencias, ironías e, mesmo, xenreiras no gremio das Letras é algo que os seus biógrafos teñen declarado reiteradamente. Non podía ser doutro xeito, sendo muller e, ademais, intelixente, moi intelixente. O gremio era, daquela, no fundamental, un patriarcado, que quedou desconcertado e, ás veces, molesto. A escritora que acababa de irromper, non sen certo descaro, saíase do guión coñecido: non cantaba "as pombas i as frores". Quen coñeza os epistolarios de Pereda, Valera e Menéndez Pelayo, entre outros, sabe das reticencias e das bromas que a escritora suscitaba. Algunhas destas actitudes, máis ou menos matizadas, apareceron, non poucas veces, en reseñas, estudos e conferencias.

O certo é, sen embargo, que moi importantes escritores cubriron de gabanzas a dona Emilia nas dedicatorias dos seus libros. Algúns, neste circuito privado, dirían o que non proclamaban en público (non estaba ben visto renderse a unha escritora, a aquela escritora). Repárese nestas dedicatorias:

De Pereda, en *Pedro Sánchez* (1883): "A la insigne escritora, honor de su sexo... su apasionado lector y admirador incansable".

De Juan Valera, en *Morsamor* (1899): "A la ilustre amiga... con mil expresiones de cariño y de alta estimación por su fértil, original y simpático ingenio, su devoto admirador".

E de Menéndez Pelayo, en *De las vicisitudes de la filosofía platónica en España* (1900): "A la ilustre escritora..., su admirador y constante amigo".

Quizais estes tres dedicadores non tratasen, nesas datas, á dedicataria tan gabanciosamente se tivesen que pronunciarse en público sobre ela.

En canto ós escritores dunha xeración posterior (modernistas, Noventaioito e afíns), creo que os textos das súas dedicatorias son sinceros, bastante sinceros. Algúns non comprometen moito, coma o de Rubén Darío ("ilustre y amable amiga..., homenaje de..."), o de Juan Ramón Jiménez ("con la admiración y el agradecimiento") ou o de Antonio Machado ("A la ilustre escritora"). Comprometen máis as palabras de Unamuno: "... su constante lector y devotísimo amigo. Me admira ver con qué brío trabaja usted, qué amenidad da a lo más seco y qué soplo de vida". Tamén compromete a dedicatoria de Azorín, "estilista impar", se ben sorprende un pouco referida a dona Emilia por quen foi, sempre, un meticuloso estilista.

Dos estranxeiros, cómpre salientar dous novelistas do seu tempo, do seu tempo literario. En 1880, Eça de Queirós dedícalle *O crime do Padre Amaro* "com admiração", expresión probablemente tópica para unha escritora, daquela, a penas iniciada como tal. Zola dedícalle dúas novelas, *Germinal* (1885) e *La terre* (1887), cunha expresión que parece, tamén, protocolaria: "son dévoué

confrère" (o seu devoto colega). Sáibase que entre unha e outra dedicatoria, idénticas, dona Emilia tratara persoalmente ó mestre do naturalismo francés en París (1886). Todo fai supoñer que Zola só leu da Pardo Bazán *La cuestión palpante*, "libro que no parece de señora". Na mesma declaración, de 1891, despois de recoñecer que é un excelente estudio do naturalismo, confesa que está confuso de que a escritora española sexa "católica ferviente, militante, y, a la vez, naturalista, y me lo explico solo por lo que oigo decir de que el naturalismo de esa señora es puramente formal, artístico y literario".

Dos escritores en lingua galega, só un (das dedicatorias que coñezo) emprega o galego, Manuel Lugo Freire, no exemplar correspondente de *Noitebras* (1901): "A máis grande honra que eu puidera ter sería que nestas probes follas se pousasen os ollos da muller que máis gloria arrecadou para Galicia". Non a exalta menos Eduardo Pondal cando lle dedica *Rumores de los pinos* (1877): "A la brillante escritora y distinguidísima poetisa..., justa esperanza de los suyos y adorno de Galicia". Non é menor a consideración de Curros Enríquez tres anos despois ó dedicarlle *Aires da miña terra* (1880): "A la eminente escritora, honra de su patria... su admirador". Sabido é que, pouco tempo despois, a Pardo Bazán e Curros romperán toda relación, agás, no caso do poeta, o de tratar de mortificala nuns versos do *Divino sainete* (1888).

Teño a esperanza de que alguén estudie a fondo as 1880 dedicatorias que se conservan, dedicatorias que, ben examinadas, poden botar luz sobre o que realmente pensaban tantos e tantos escritores (algúns moi valiosos) sobre unha muller e escritora tan importante e tan peculiar no seu tempo. Foi, para moitos, sen dúbida, "eximia", como lle chama un escritor tan comprometido co galego como Florencio Vaamonde Lores, ó enviarlle, en 1901, o seu poemario *Mágoas*.

XESÚS ALONSO MONTERO

Académico numerario da Real Academia Galega

A la unigal escritora, honor de su
sexo, C.^{ta} Emilia Pardo Bazán,
su admirable lector y admi-
rador incansable,

J. M. de Pereda

PEDRO SÁNCHEZ

MORSAMOR

A un ilustre amigo don
Camillo Pardo Bazan con un
expresiones de cariño y de al-
ta estimacion por su fertil
original y simpatico ingenio
y devoto admirador.

F. de la Rosa

A la ilustre escritura
de Emilio Paso Poyán,
mi admirador y constante
amigo M. Merino y Pelayo

I.

DE LAS VICISITUDES
DE LA
FILOSOFÍA PLATÓNICA EN ESPAÑA.

DISCURSO LEÍDO EN LA UNIVERSIDAD CENTRAL
EN LA SOLEMNE INAUGURACIÓN DEL CURSO ACADÉMICO

DE 1889 á 1890.

25

Biblioteca E. S. B.

Q mi ilustre y amable amiga
Emilia Pardo Bazán.

REAL ACADEMIA
GALLEGA
LA CORUÑA

21283

Biblioteca

Homenaje de

D. León J. J. J.
Madrid, 1907

1
A la
Compañía de Puerto Rican,
de la Atmósfera y de
Aplicaciones de su amigo
Juan R. Jimenez.

1912.

MELANCOLÍA

Ilustre escritora Doña Emilia Parde Bazán

Antonio Machado

— 11 —

SOLEDADES * GALERIAS

OTROS POEMAS

A D^{ña} Emilia Pardo Bazán
su constante lector y devotísimo
amigo.

Miguel de Unamuno

Me admira y con que celo trabaja
usted, que amentada de lo más seco
y que más de vida. ¡A trabajar!

DE LA ENSEÑANZA SUPERIOR EN ESPAÑA

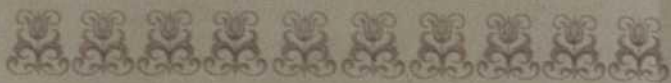
A mi ilustre y admi-
rada amiga Dª Emi-
lia Pardo Bazan, esti-
lista impar,

ANTONIO AZORÍN

J. Martner Ruiz

A ilustre escriptora heya
ultra D. Indira Pard Bazar

em testemunho d'admirã
raças e repulsa

NOTA *offense*

Re. M. M. M.

CRIME DO PADRE AMARO recebeu no
Brazil e em Portugal alguma attenção
da Critica, quando foi publicado ulte-
riormente um romance intitulado — O PRIMO BAZI-
LIO. E no Brazil e em Portugal escreveu-se (sem to-
davia se adduzir nenhuma prova effectiva) que O
CRIME DO PADRE AMARO era uma imitação do ro-
mance do snr. E. Zola — LA FAUTE DE L'ABBÉ MOU-
RET; ou que este livro do author do ASSOMOIR e

à madame Emilia Pardo Bazán
votre dévoué ou frère

Emile Zola

GERMINAL

à madame Emilia Pardo Bazan
son dévoué confrère

Emile Zola

LA TERRE

Libreria	4
Estante	6
Número	1

A mais grande honra que se
pudera ter seria que nestas pro-
las follas se pensarem pra leelas
os ollos da mulher que mais grã
arrecaou pra Galicia.

M. Luísa Freire

NOITEBRAS

A Lamma - 25 - 10 - 901.

Lamma. Ba. D. Emilia. Paulo. Rosa.

RUMORES DE LOS PINOS.

A la brillante escritora y
distinguida poetisa, Doña Emilia
Lucas Barzan, justa esperanza
de los suyos, y adorno de
España.

el autor

*La cui vent' anna, hanc de
me patre, Amelia Paris d'au.
fu. citu. d'au.
M. (C. d'au. d'au.)*

AIRES D'A MIÑA TERRA.

REAL ACADEMIA
GALLEGA
LA CORUÑA

F. 10428

Libreria	16
Estante	6
Numero	116

A la eximia escritora Srta. D.ª Emilia
Barbo Baran, su admiradora

W. Hammond

8/2 Santo Domingo 4, Colón.

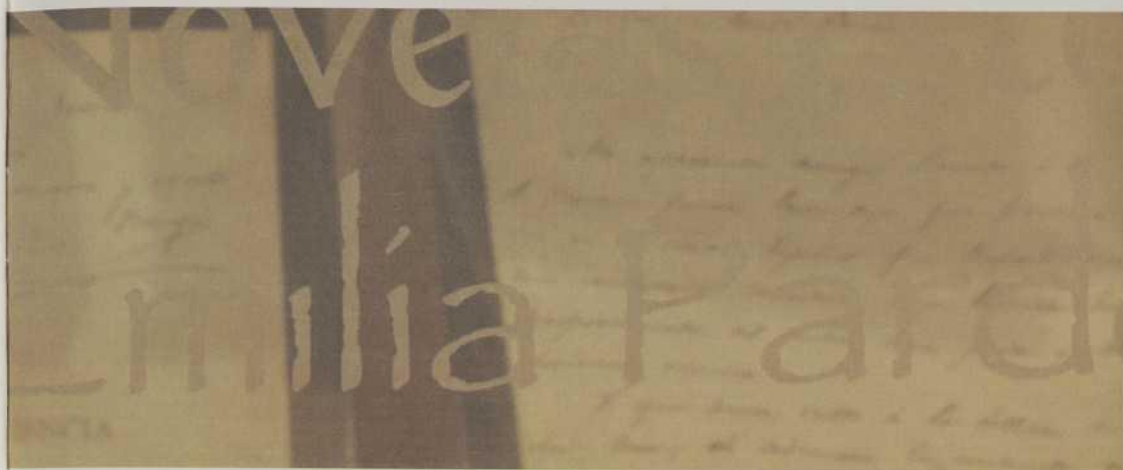

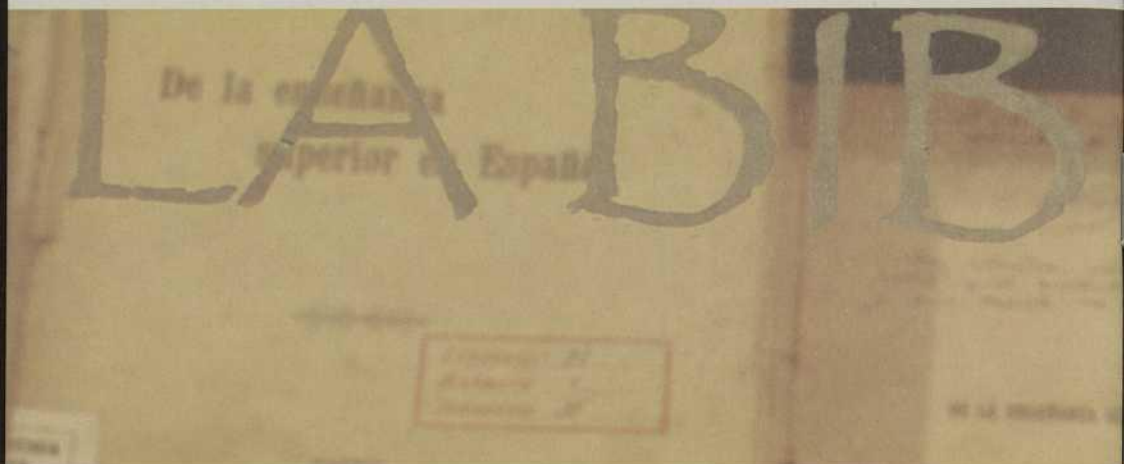

Casa-Museo

EMILIA
PARDO
BAZÁN

REAL ACADEMIA
GALEGA

F 16065

EMILIA
PARDO
BAZÁN

Casa-Museo

Casa-Museo

EMILIA
PARDO
BAZÁN

Casa-Museo

EMILIA
PARDO
BAZÁN

REAL ACADEMIA
GALEGA

F 16065